

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

ТРЕНДОВИ У КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ

Друго тромесечје 2018. године

Београд, септембар 2018. године

Уводна напомена

Извештај *Трендови у кредитној активности* објављује се ради што бољег разумевања ситуације на домаћем кредитном тржишту. У њему се детаљно разматрају кретање кредитне активности, цена задуживања привреде и становништва, као и услови на кредитном тржишту на основу фактора који одређују понуду и тражњу за кредитима.

Кредитни агрегати представљају квантификацију кретања на овом тржишту и израчунавају се на основу статистике биланса стања банкарског сектора, која обезбеђује податке о стању потраживања домаћих банака по основу кредита. Ако се узме у обзир релативно високо учешће девизно индексираних кредита у кредитном портфолију, прираст и стопе раста кредита израчунавају се по искључењу ефекта промене курса динара према осталим валутама заступљеним у кредитном портфолију.

У извештају се користе и резултати анкете о кредитној активности банака, коју Народна банка Србије спроводи од почетка 2014. године. Учешће банака у анкети је добровољно. Захваљујући анкети, знатно је унапређено сагледавање ситуације на домаћем кредитном тржишту, јер пружа увид у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама на страни понуде кредита, као и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Користе се и резултати анкете коју је Европска инвестициона банка развила у контексту Бечке иницијативе 2, која прати процес смањења изложености међународних банкарских групација и пратећих ограничења кредитне активности. Анкета се спроводи од октобра 2012, два пута годишње, и прати супсидијаре међународних банкарских групација у земљама централне и југоисточне Европе – њихове стратегије, тржишне услове и очекивања. Циљ анкете је сагледавање ефеката понуде и тражње на кредитну активност, као и утицаја домаћих и међународних фактора на услове понуде и тражње. Из Србије, у овој анкети учествује десет банака, чија актива чини око 50% укупне aktive банкарског сектора Србије.

СКРАЋЕНИЦЕ КОРИШЋЕНЕ У ОВОМ ИЗВЕШТАЈУ

БДП – бруто домаћи производ

д.с. – десна скала

л.с. – лева скала

млн – милион

млрд – милијарда

мг. – међугодишње

NPL – проблематични кредити

п.п. – процентни поен

П – полугодиште

Т – тромесечје

Не наводе се друге општепознате скраћенице.

Садржај

Резиме	6
I. Сектор привреде	8
1. Кредити привреди	8
2. Цена задуживања привреде	10
3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкета о кредитној активности.....	11
II. Сектор становништва	12
1. Кредити становништву.....	12
2. Цена задуживања становништва	13
3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкета о кредитној активности.....	14
 Методолошке напомене	 16

Резиме

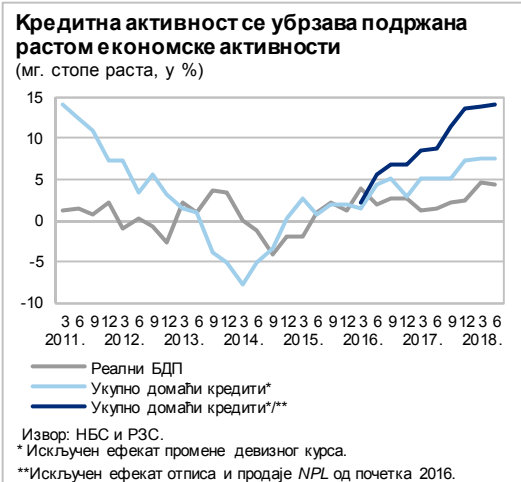
Кредитна активност наставља да расте, подржана растом економске активности, опоравком тржишта рада и повољним условима финансирања. Ублажавање монетарне политике и појачана конкуренција између банака утицали су на то да се каматне стопе на динарске кредите спустиле на нове минимуме током другог тромесечја, док су стопе на девизно индексирани кредите остале ниске, захваљујући и ниској премији ризика земље и ниским каматним стопама на тржишту новца у зони евра. Међугодишњи раст кредитне активности додатно је убрзан, и поред знатних отписа проблематичних кредита. Домаћи кредити су, без ефекта девизног курса,¹ у јуну остварили међугодишњи раст од 7,6%, при чему је раст кредита привреди додатно убрзан, на 5,5%, док је раст кредита становништву (11,1%) и даље нешто спорiji него крајем 2017. Ако се искључи ефекат отписа и продаје проблематичних кредита,² раст је још евидентнији – међугодишњи раст укупних кредита у јуну износио је 14,1%, од чега привреди 14,5%, а становништву 14,3%. Иако се кредитна активност убрзава, учешће кредита у бруто домаћем производу налази се испод свог дугорочног тренда,³ тако да не представља ризик по финансијску стабилност.

Кредитирање привреде наставља да се опоравља, што потврђује чињеница да су кредити привреди у другом тромесечју порасли више него у истом периоду претходне године, и то уз виши отпис и продају проблематичних кредита него пре годину дана. Истовремено, износ новоодобрених кредита привреди повећан је за 14,9% у односу на прво тромесечје, при чему се 52% новоодобрених кредита односило на кредите за обртна средства, а 26% на инвестиционе кредите, који од почетка године бележе високу реализацију. Резултати анкете о

¹ Обрачунато по курсу динара према евр, швајцарском франку и долару на дан 30. септембра 2014. (тзв. програмски курс који се користи за потребе праћења аранжмана са Међународним монетарним фондом), при чему је узета у обзир валутна структура потраживања по основу кредита.

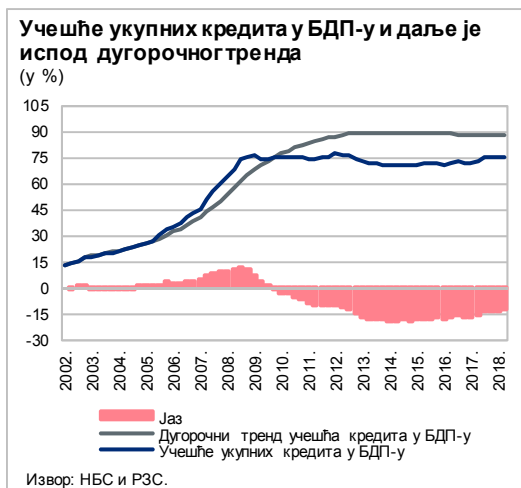
² Искључен ефекат отписа и продаје проблематичних кредита од почетка 2016. године. Закључно с јуном 2018, банке су отписале 169,0 млрд динара проблематичних кредита (од чега 128,6 млрд динара од привреде, а 35,6 млрд динара од становништва), а продале 58,2 млрд динара проблематичних кредита, које су се у том тренутку налазиле у њиховим билансима.

³ Рачунато у складу с методологијом за утврђивање стопе контрацикличног заштитног слоја капитала, закључно са подацима за друго тромесечје 2018.

кредитној активности банака указују на то да је раст кредита привреди подржан ублажавањем кредитних стандарда банака, пре свега за мала и средња предузећа. Раст тражње предузећа за кредитима надмашио је очекивања и био је пре свега вођен финансирањем обртних средстава и капиталним инвестицијама, а у мањој мери и финансирањем аквизиција и реструктурирања дуга.

Кредитирање становништва наставило је да расте, вођено готовинским и стамбеним кредитирањем. Таквим кретањима, према резултатима анкете о кредитној активности банака, доприносила је тражња становништва, која је наставила да расте, уз ублажене стандарде приликом одобравања готовинских кредита и кредита за рефинансирање. Износ новоодобрених кредита становништву у другом тромесечју већи је за 15,8% него у првом тромесечју, при чему су 61% нових кредита грађанима чинили динарски готовински кредити

(укључујући и кредите за рефинансирање). Настављено је одобравање релативно високих износа стамбених кредита, подржано опоравком тржишта рада и тржишта непокретности.

Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву (динаризиција пласмана) крајем јуна износило је 32,3%. Притом, током другог тромесечја, три четвртине нових кредита становништву било је у динарима, што је утицало на то да динаризиција пласмана становништву настави снажно да расте и у јуну достигне 52,8%. Динаризиција пласмана привреди је смањена, на 14,6%, што се делом дугује расту девизног и девизно индексираниог задуживања, а делом отпису динарских потраживања.

Захваљујући интензивним активностима на решавању проблематичних кредита и расту кредитне активности, учешће проблематичних кредита у укупним кредитима наставило је да пада у другом тромесечју и у јуну се спустило на 7,8%, што је најнижи ниво од 2008, када је овај показатељ квалитета портфолија банака уведен. Ово учешће је, за нешто мање од три године откако је усвојена Стратегија за решавање проблематичних кредита, снижено за 14,6 процентних поена, док је стање проблематичних кредита смањено за 61%, што недвосмислено указује на значајан успех у решавању овог питања. Учешће проблематичних кредита смањено је испод преткризног нивоа и код привреде и код становништва.

На постигнуте резултате у овој области, у својим оценама, указују и Међународни монетарни фонд и рејтинг агенције. Даље побољшавање показатеља који се односе на проблематичне кредите истиче се и у јунском извештају Европске инвестиционе банке о резултатима Анкете о кредитној активности у региону централне и југоисточне Европе⁴.

⁴ У овој анкети учествује десет банака из Србије, чија актива чини око половине укупне aktive банкарског сектора Србије (<http://www.eib.org/infocentre/publications/all/cesee-bls-2018-h1.htm>).

I. Сектор привреде

1. Кредити привреди

Мг. раст кредита привреди наставио је да се убрзава у Т2 и у јуну је, по искључењу ефекта девизног курса, износио 5,5%. Раст је остварен у условима настављених активности банака на решавању *NPL*, што потврђује да се кредитна активност убрзано опоравља. Ако се искључи ефекат отписа и продаје *NPL* од почетка 2016, мг. раст кредита привреди у јуну је износио 14,5%.⁵

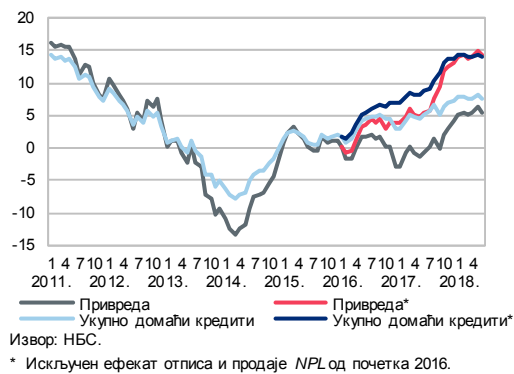
На то да кредитирање привреде наставља да се опоравља, потврђује и чињеница да је раст кредита привреди у Т2 био виши него у истом периоду претходне године, при чему је и износ отписа и продаје *NPL* био виши него пре годину дана. Ако се искључи ефекат промене курса, кредити привреди су у Т2 повећани за 1,2%, или за 12,4 млрд динара (наспрам 7,8 млрд динара, или 0,8% у Т2 2017). Раст је остварен код привредних друштава, док је задужење јавних предузећа наставило да се смањује. Посматрано у номиналном изразу, кредити привреди су у Т2 повећани за 10,7 млрд динара, на 1.073,1 млрд динара, док је њихово учешће у оцењеном годишњем БДП-у⁶ у јуну износило 23,4%.

Износ новоодобрених кредита привреди у Т2 (210,2 млрд динара) виши је за 14,9% него у Т1. Посматрано у односу на исти период прошле године, износ нових кредита привреди нижи је за 3,4%. Ако се искључи ефекат рефинансираних кредита код исте банке, бележи се раст од 7,9%. Настављено је одобравање високих износа инвестиционих кредита (53,9 млрд динара у Т2, или за 11,5% више него у истом периоду 2017), док је износ нових кредита за увоз (7,3 млрд динара) скоро двоструко већи него у истом периоду претходне године. Као и до сада, и у Т2 се највећи део новоодобрених кредита привреди односио на кредите за обртна средства (52,4%), а затим на инвестиционе кредите (25,7%). У П1 банке су одобриле 105,2 млрд динара нових инвестиционих кредита, што је за 15,3% више него у истом периоду претходне године.

Структура новог задуживања одражава се и на структуру стања кредитних потраживања од

Раст кредита привреди убрзан је и поред високог отписа *NPL*

(мг. стопе раста по програмском курсу, у %)

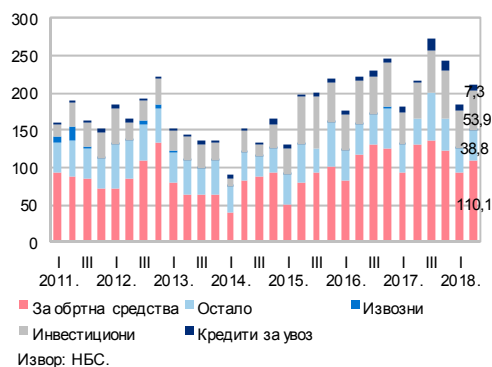
Раст кредита привреди у Т2 2018. надмашио је раст из Т1 и од пре годину дана

(прираст, у млрд RSD)

Повећано је финансирање инвестиција кредитима банака

(новоодобрени кредити, у млрд RSD)

⁵ Од почетка 2016. године закључно с јуном 2018, банке су отписале 128,6 млрд динара *NPL* од привреде, а продале 56,2 млрд динара *NPL*, који су се у том тренутку налазили у њиховим билансима.

⁶ БДП остварен у последња четири тромесечја.

привреде. Тако се у јуну и даље највећи део потраживања банака од привреде односио на кредите за обртна средства (48,8%), док су инвестициони кредити и кредити за увоз чинили 31,5% и 3,7%, респективно. Посматрано по делатностима, раст кредита у Т2 вођен је пре свега кредитирањем прерађивачке индустрије, у мањој мери и грађевинарства и пољопривреде, а делимично и енергетике. С друге стране, смањена су кредитна потраживања од предузећа из области саобраћаја и трговине. На то да је опоравак кредитирања привреде широко распрострањен, потврђује и чињеница да су у јуну, у односу на крај 2017, повећани кредити свим делатностима сем саобраћаја. Учешће динарских пласмана привреди смањено је у Т2, на 14,6% у јуну, због већег девизног и девизно индексираног задуживања, а делом и због отписа динарских потраживања од предузећа у стечају.⁷ Евроиндексирани кредити и кредити у еврима и даље чине већи део кредита привреди (84,1%), док учешће кредита у доларима и швајцарским францима наставља да се смањује и у јуну су ти кредити чинили 1,0% и 0,3%, респективно.

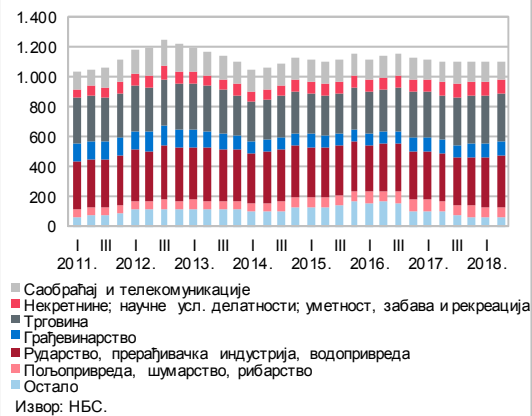
Захваљујући успешном спровођењу Стратегије за решавање питања проблематичних кредита⁸, које је од септембра 2017. појачано и применом Одлуке о рачуноводственом отпису билансне активе банке, као и расту кредитне активности, учешће NPL у укупним кредитима наставило је да се смањује. Учешће NPL у укупним кредитима привреди смањено је током Т2 за 1,6 п.п., на 8,1% у јуну, а код привредних друштава за 1,8 п.п., на 8,4%, чиме су ова учешћа у П1 смањена за 2,3 п.п. и 2,5 п.п., респективно. Учешће NPL је смањено код свих делатности и тренутно се налази на вишегодишњим минимумима, а најизраженије је код сектора грађевинарства, пословања некретнинама и трговине. Побољшавање показатеља који се односе на NPL истиче се и у јунском извештају Европске инвестиционе банке о резултатима Анкете о кредитној активности у региону централне и југоисточне Европе. Према резултатима те анкете, очекује се да тренд смањења NPL буде настављен и у наредном периоду.

Смањењем NPL умањује се системски ризик, мада је са аспекта финансијске стабилности

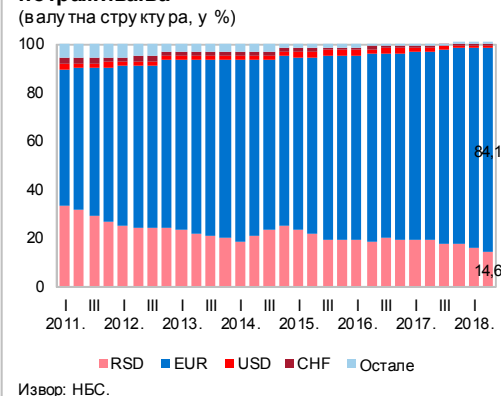
⁷ Од 30. септембра 2017. почела је да се примењује Одлука о рачуноводственом отпису билансне активе банке, према којој су банке дужне да отпишу све кредите чије су бруто књиговодствене вредности у потпуности на исправкама вредности.

⁸ Активности предвиђене Акционим планом Народне банке Србије (http://www.nbs.rs/internet/latinica/55/npl/akcioni_plan.pdf), које су усмерене на јачање капацитета банака за решавање NPL и давање доприноса развоју тржишта NPL, у потпуности су спроведене, неке и пре рока, и њихова примена је била један од важних фактора снажног пада NPL током 2016, 2017. и 2018.

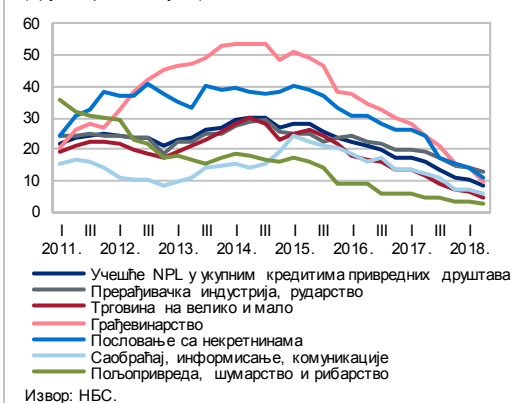
Највећи део потраживања од привреде чине кредити прерађивачкој индустрији и трговини
(стања, у млрд RSD)

Отпис NPL доприноси паду динарских потраживања
(валутна структура, у %)

Учешће NPL код свих делатности је на вишегодишњим минимумима
(брuto принцип, у %)

важно нагласити да ни када су били на вишем нивоу, *NPL* нису угрожавали стабилност финансијског сектора. Исправка вредности укупних кредита у односу на бруто *NPL* износила је 74,8%, а регулаторна резервисања за билансну изложеност и даље у потпуности покривају износ бруто *NPL* и у јуну су износила 144,2%. Такође, након увођења стандарда Базел III,⁹ показатељ адекватности капитала додатно је повећан и крајем јуна је износио 22,9%, што потврђује високу капитализованост домаћег банкарског сектора.

2. Цена задуживања привреде

Захваљујући паду каматних стопа у протеклом периоду, трошкови привреде по основу камата знатно су смањени, иако је коришћење кредита повећано, што је допринело и расту профитабилности српске привреде. У односу на мај 2013, каматне стопе на динарске кредите привреди снижене су за 11,4 п.п., на 5,1% у јуну 2018, што потврђује да је пад био опредељен ублажавањем монетарне политике Народне банке Србије. Каматне стопе на евроиндексирани кредите привреди у јуну су у просеку износиле 2,8% и, у поређењу с мајем 2013, ниже су за 4,5 п.п. Томе су допринеле ниже каматне стопе на тржишту новца у зони евра, а у већој мери и пад премије ризика земље, пре свега захваљујући јачању домаћих макроекономских фундамената. Паду каматних стопа и на динарске и на евроиндексирани кредите допринела је и појачана конкуренција између банака на кредитном тржишту.

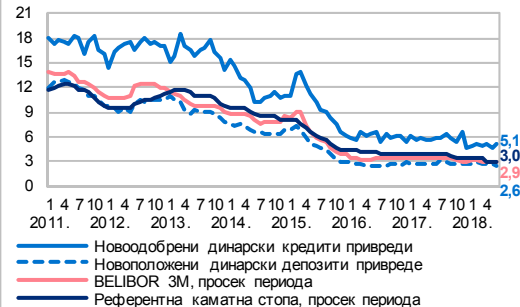
Каматне стопе на све врсте динарских кредита привреди и током Т2 су остале повољне, при чему је у мају просечна пондерисана каматна стопа на динарске кредите забележила нови минимум (4,6%). У јуну је просечна каматна стопа на новоодобрене динарске кредите привреди износила 5,1% и била је за 0,2 п.п. изнад њеног мартовског нивоа. На то повећање утицао је раст стопа на кредите за обртна средства (0,5 п.п., на 4,9%), док су стопе на инвестиционе кредите снижене за 1,0 п.п., на 5,9%, а на кредите осталих намена за 0,1 п.п., на 5,1%.

Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене кредите привреди у еврима и евроиндексирани кредите снижена је на 2,8% у јуну, са 2,9%, колико је износила у марту. Притом, каматне стопе на евроиндексирани кредите за обртна средства смањене су за 0,2 п.п., на 2,6% у јуну. Каматна стопа на кредите за увоз снижена је за 0,1 п.п., на 2,1%, док су каматне

⁹ Регулаторни оквир стандарда Базел III примењује се од 30. јуна 2017. године, када је почела примена Одлуке о адекватности капитала банке („Службени гласник РС”, бр. 103/2016), којом је у домаћу регулативу уведен овај стандард.

Каматне стопе на динарске кредите спустиле су се на нови минимум у мају*

(просечне пондерисане вредности, на годишњем нивоу, у %)

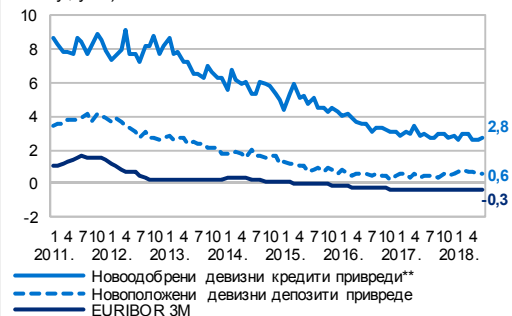

Извор: НБС.

* Искључени револвинг кредити, прекорачења по текућем рачуну и дуг по кредитним картицама.

И цена девизних кредита привреди остала је повољна и у Т2.*

(просечне пондерисане вредности, на годишњем нивоу, у %)

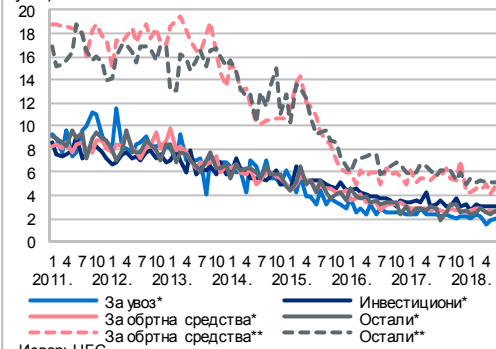
Извор: НБС и Европска банкарска федерација.

* Искључени револвинг кредити, прекорачења по текућем рачуну и дуг по кредитним картицама.

** У еврима и евроиндексирани.

Каматне стопе на све врсте кредита привреди вишекратно су ниже него пре пет година

(просечне пондерисане вредности, на годишњем нивоу, у %)

Извор: НБС

* У еврима и евроиндексирани.

** Динарски.

стопе на инвестиционе (3,05%) и извозне кредите (2,0%) биле готово непромењене у односу на март. Каматне стопе на кредите осталих намена смањене су за 0,2 п.п., на 2,7%.

3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкета о кредитној активности

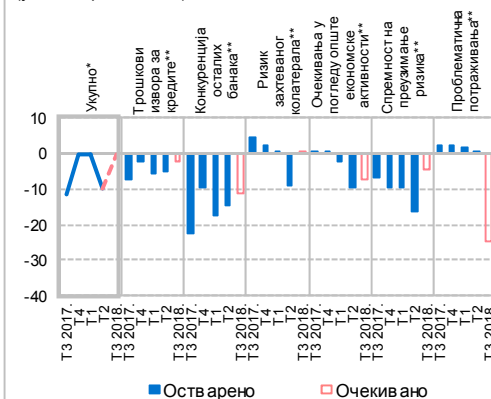
Резултати јулске анкете Народне банке Србије о кредитној активности банака показују да су кредитни стандарди привреди ублажени у Т2. Посматрано по критеријуму величине предузећа, ублажавање је било најзаступљеније код малих и средњих предузећа, првенствено под утицајем веће спремности банака на преузимање ризика, конкуренције у банкарском сектору и позитивне оцене опште економске ситуације. Притом, ублажавање се у нешто већој мери односило на динарске кредите. Иако се на агрегатном нивоу не очекује промена кредитних стандарда током Т3, међу факторима који ће деловати у смеру ублажавања стандарда посебно се истиче утицај пада *NPL*.

Према оцини банака, услови задуживања привреде били су повољнији по основу смањења каматних маржи, продужења рочности, захтеваног колатерала и повећања максималног износа кредита. Захтеви у погледу колатерала ублажени су за мала и средња предузећа, чему је допринело и веће учешће банака у пројектима у којима међународне финансијске институције пружају део гаранцијске подршке.

Као што је и очекивано, тражња предузећа за кредитима наставила је да расте и у Т2. Раст тражње био је пре свега вођен потребом за финансирањем обртних средстава и капиталних инвестиција, као и активностима повезаним са аквизицијама/припајањем предузећа. Исти фактори требало би да буду главни покретачи раста тражње и у Т3.

Према Анкети Европске инвестиционе банке о кредитној активности у региону централне и југоисточне Европе објављеној у јуну, тражња предузећа у Србији расла је брже од просека региона, и била је предвођена већом тражњом малих и средњих предузећа. Банке учеснице ове анкете оцениле су да је у претходном периоду знатно побољшан квалитет кредитних захтева, посебно малих и средњих предузећа.

Кредитни стандарди за привреду су ублажени у Т2 (у нето процентима)

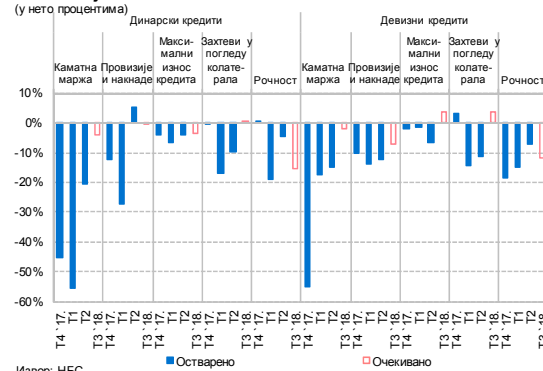

Извор: НБС.

* Позитивне вредности указују на поштравање, а негативне на ублажавање кредитних стандарда у односу на претходно тромесечеје.

** Позитивне вредности указују на допринос датог фактора поштравању, а негативне ублажавању кредитних стандарда.

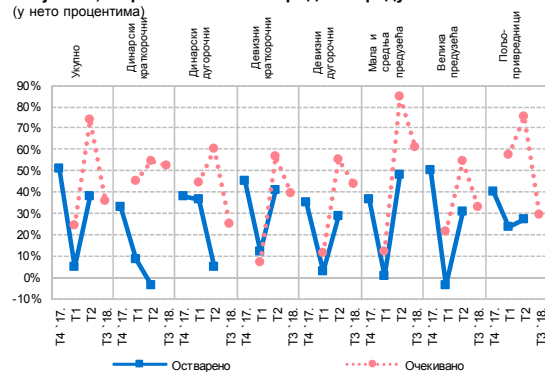
Скоро сви услови одобравања кредита привреди били су повољнији током Т2 (у нето процентима)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова

Раст тражње за кредитима очекује се и у Т3, за све категорије клијената, а пре свега малих и средњих предузећа

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

II. Сектор становништва

1. Кредити становништву

Кредити становништву су од почетка 2018. благо успорили мг. раст, који је, без ефекта промене курса, у јуну износио 11,1%. По искључењу ефекта отписа и продаје *NPL*, који је настављен и у 2018, кредитирање становништва је у јуну бележило мг. раст од 14,3%.¹⁰ Стање кредита сектору становништва у јуну износило је 956,0 млрд динара, што чини око 46% кредитних потраживања банака од немонетарног сектора, док је њихово учешће у оцењеном годишњем БДП-у у јуну износило 20,8%.

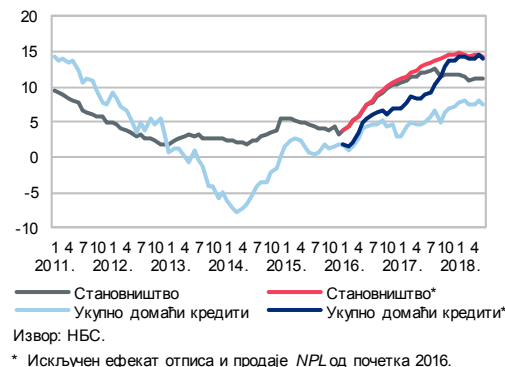
Кредити становништву су у Т2, без ефекта промене курса, повећани за 38,6 млрд динара, или за 4,2%. Банке су и даље највише одобравале готовинске кредите (укључујући и кредите за рефинансирање) и стамбене кредите, који су у Т2 повећани за 22,1 млрд динара и 7,1 млрд динара, респективно. Раст стамбених кредита током П1 достигао 15,0 млрд динара, што је готово једнако укупном расту оствареном у периоду 2013–2016. заједно. Прекорачења по текућим рачунима била су нешто нижа него у Т1, док је задуживање грађана по кредитним картицама благо повећано.

Обим новоодобрених кредита становништву у Т2 (127,9 млрд динара) био је за 15,8% виши него у Т1, а за 12,2% него у истом периоду претходне године. Грађани су и даље највише користили динарске готовинске кредите и кредите за рефинансирање, који су у посматраном периоду чинили 61,2% новоодобрених кредита становништву, при чему је скоро три четвртине тих кредита било с роком отплате преко пет година. Обим новоодобрених стамбених кредита у Т2 (19,1 млрд динара) био је готово непромењен у односу на Т1, а нешто нижи него у истом периоду претходне године. Међутим, уколико искључимо рефинансиране кредите код исте банке, стамбени кредити су повећани за 2,1% у односу на исти период прошле године.

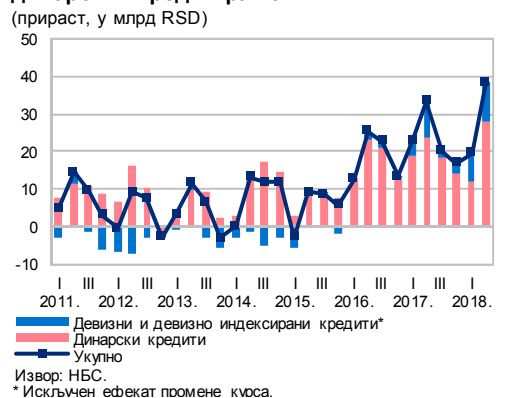
У структури кредита становништву, посматрано по намени, најзаступљенији су готовински и стамбени кредити, чија су учешћа у јуну износила 39,6% и 38,4%, респективно. И учешће потрошачких кредита наставља благо да расте, па се на те кредите у јуну односило 2,6%

¹⁰ Искључен ефекат отписа и продаје *NPL* од почетка 2016. године. Закључно с јуну 2018, банке су отписале 35,6 млрд динара *NPL* од становништва.

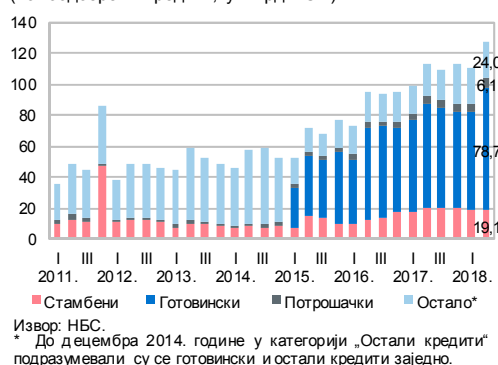
Иако благо убрзан у Т2, мг. раст кредита становништву и даље је нижи него крајем 2017. (мг. стопе раста по програмском курсу, у %)

Раст кредита становништву и даље је вођен динарским кредитирањем

Највећи део новоодобрених кредита чинили су готовински и стамбени кредити (новоодобрени кредити, у млрд RSD)

кредита становништву, које највећим делом чине динарски кредити за куповину мобилних телефона и беле технике, као и девизно индексирани кредити за куповину аутомобила. Расту кредита становништву доприноси и веће кредитирање предузетника, кроз одобравање инвестиционих кредита и кредита за обртна средства, чија су учешћа у укупним кредитима становништву повећана на 6,3% и 3,8%, респективно.

Динарско задуживање грађана наставља да се повећава – у Т2 је три четвртине новоодобрених кредита становништву било у динарима, док је у 2017. то учешће у просеку износило 71%. Захваљујући томе, динаризација пласмана становништву достигла је у јуну 52,8%, што је за 1,0 п.п. више него крајем 2017. Истовремено, учешће евроиндексираних пласмана и пласмана у еврима смањено је на 40,4%, а пласмана у швајцарским францима на 6,9%.

Као и у случају привреде, учешће NPL у укупним кредитима становништву додатно је смањено у Т2, на најнижи ниво откад се овај показатељ прати. Поред раста кредитирања становништва, томе доприноси и појачан отпис NPL. Учешће NPL у кредитима становништву у јуну је износило 4,9%, што је за 0,3 п.п. ниже него у марту, а за 0,7 п.п. него крајем 2017.¹¹ Учешће NPL смањује се код свих врста кредита, при чему је у П1 код готовинских кредита смањено за 0,5 п.п., на 3,8%, код стамбених кредита за 0,4 п.п., на 5,7%, а код потрошачких за 1,1 п.п., на 3,3%.

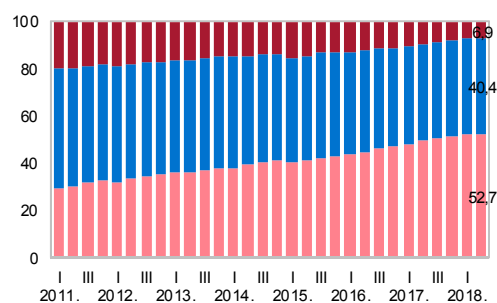
2. Цена задуживања становништва

Захваљујући знатном ублажавању монетарне политике Народне банке Србије, паду премије ризика земље, ниским каматним стопама на међународном тржишту новца и повећаној конкуренцији банака на кредитном тржишту, трошкови задуживања становништва у јуну су се спустили на нове минимуме. Истовремено, смањују се и њихови расходи по основу отплате постојећих кредита, што се позитивно одражава на расположиви доходак становништва.

Просечна пондерисана каматна стопа на динарске кредите становништву у Т2 је снижена за 0,5 п.п. и у јуну је износила 10,1%, што је њен нов најнижи ниво, док је у односу на мај 2013, када је започет циклус ублажавања монетарне политике Народне банке Србије, више него преполовљена (пад од 10,5 п.п.). Током Т2, каматне стопе на готовинске кредите

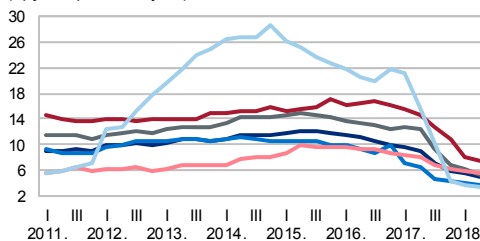
¹¹ Ако се укључе предузетници и приватна домаћинства, то учешће је у јуну износило 5,1% и у односу на март снижено је за 0,4 п.п., а за 0,8 п.п. у односу на крај 2017.

Раст динаризације потраживања од становништва се наставља (валанска структура, у %)

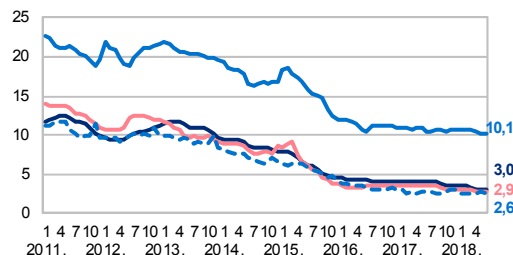
Извор: НБС.

Учешће NPL у укупним кредитима становништву је на минимуму (брuto принцип, у %)

Извор: НБС.

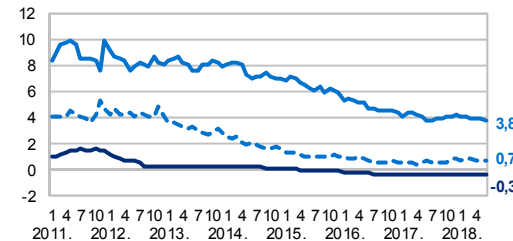
У односу на 2013. камате на динарске кредите становништву ниже су за 10,5 п.п.* (просечне пондерисане вредности, на годишњем нивоу, у %)

Извор: НБС.

* Искључени револвинг кредити, прекорачења по текућем рачуну и дуг по кредитним картицама.

У односу на 2013. двоструко је нижа и цена девизног задуживања* (просечне пондерисане вредности, на годишњем нивоу, у %)

Извор: НБС и Европска банкарска федерација.

* Искључени револвинг кредити, прекорачења по текућем рачуну и дуг по кредитним картицама.

** У еврима и евроиндексирани.

снижене су за 0,5 п.п., на 10,4% у јуну. С друге стране, повећане су каматне стопе на потрошачке (за 0,2 п.п., на 8,5%). Паду просечне пондерисане каматне стопе допринео је и пад каматних стопа на динарске остале кредите које су снижене за 1,0 п.п., на 8,8%.

И просечна каматна стопа на кредите становништву у еврима и динарске евроиндексиране кредите спустила се у јуну на нови минимум – 3,8%, што је за 0,2 п.п. ниже него у марту, а за 4,3 п.п. ниже него у мају 2013. Пад у Т2 може се приписати смањењу каматних стопа на потрошачке кредите, које су у односу на март смањене за 0,4 п.п. и у јуну су износиле 4,7%, док су каматне стопе на стамбене кредите остале на минимуму из марта (2,8%). С друге стране, једино је стопа на, незнатно заступљене, евроиндексиране готовинске кредите повећана (за 0,3 п.п., на 3,3%). Каматне стопе на остале кредите снижене су за 0,4 п.п., на 5,5% у јуну.

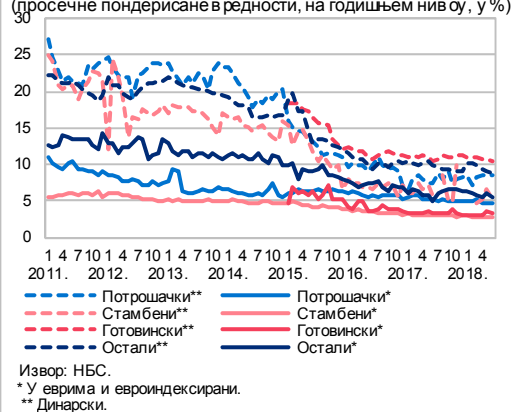
3. Оцена понуде и тражње за кредитима – на основу резултата анкета о кредитној активности

Према резултатима јулске анкете Народне банке Србије о кредитној активности банака, кредитни стандарди становништву остали су непромењени за готово све категорије кредита, осим за динарске готовинске кредите и кредите за рефинансирање, код којих су ублажени. Конкуренција међу банкама и смањени трошкови извора за кредите код динарских кредита деловали су пре свега у смеру ублажавања стандарда, а у мањој мери и спремност на преузимање ризика и повољни изгледи на тржишту некретнина. У Т3 банке очекују ублажавање стандарда, првенствено за динарске кредите, које би било вођено у највећој мери конкуренцијом међу банкама и већом спремношћу на преузимање ризика.

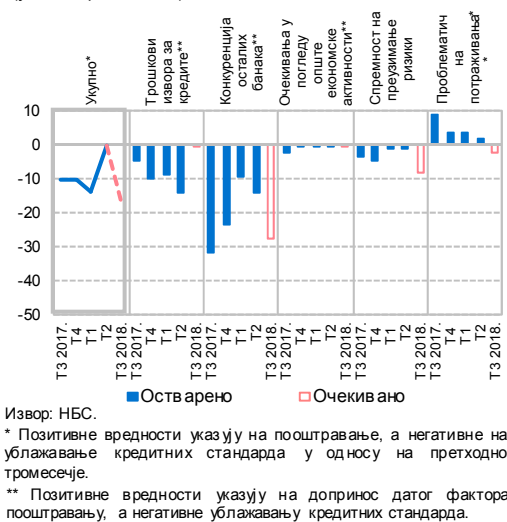
Банке су оцениле да су услови задуживања грађана у Т2 били повољнији по основу нижих каматних маржи и осталих пратећих трошкова и за динарске и за девизно индексирани кредите. Поред тога, за динарске кредите нуђени су и дужи токови отплате. И у Т3 очекује се даље ублажавање ценовних услова кредита, као и продужење рочности и смањење захтева у погледу колатерала.

У складу са очекивањима, тражња за кредитима наставила је да расте у Т2. Према оцени банака, повећана је пре свега тражња за динарским готовинским кредитима и кредитима за рефинансирање, као и за девизно индексираним стамбеним и потрошачким кредитима. Раст тражње био је вођен потребом за рефинансирањем и куповином непокретности, која је додатно подржана позитивном ситуацијом на тржишту некретнина, а у нешто мањој мери и набавком

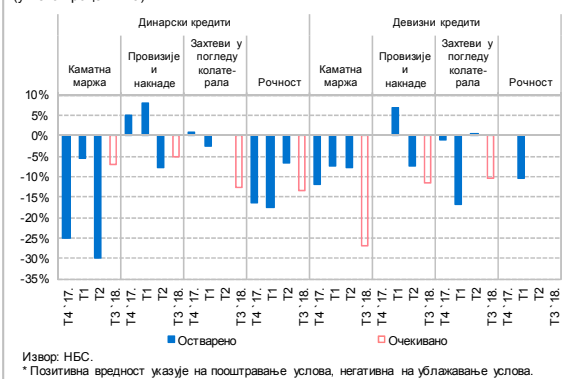
Каматне стопе на нове динарске готовинске кредите спустиле су се на нове минимуме у Т2 (просечне пондерисане в редности, на годишњем нивоу, у %)

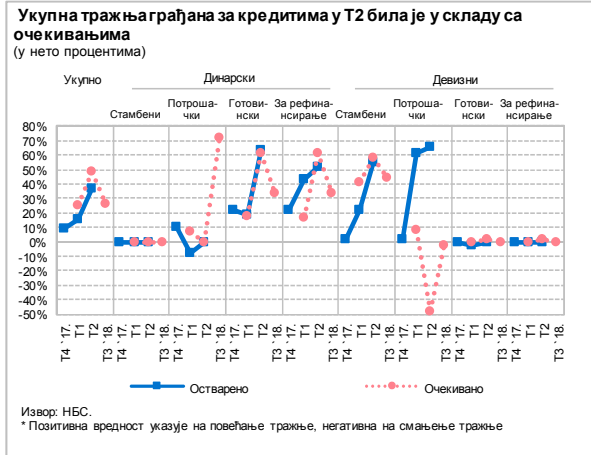
Кредитни стандарди за становништво нису мењани у Т2, а ублажавање се очекује у Т3 (у нето процентима)

У Т2 побољшани су ценовни услови задуживања становништва уз продужење рочности кредита (у нето процентима)

трајних потрошних добара. Према резултатима анкете, банке очекују да ће исти фактори наставити најјаче да утичу на раст тражње и у Т3, уз додатни позитивни утицај раста запослености.

Методолошке напомене

- Кредити подразумевају потраживања банака по основу главнице кредита.
- Пласмани обухватају потраживања по основу кредита, камата и накнада, датих депозита, хартија од вредности и акција предузећа.
- Све врсте потраживања исказане су по бруто принципу, тј. нису умањене за исправке вредности.
- Динарски пласмани су пласмани одобрени у динарима без девизне клаузуле. Под девизном клаузулом подразумева се валутна клаузула којом се утврђује заштита од ризика промене курса динара.
- При искључивању ефекта курса, обрачунато полазећи од оригиналне валутне структуре и по курсу динара према еврџу, америчком долару и швајцарском франку на дан 30. септембра 2014.
- Нови послови укључују све финансијске аранжмане (кредити и депозити) за које су услови уговорени први пут у току месеца о коме се извештава, као и све постојеће уговоре за које су нови услови поново уговорени (анексирани), уз активно учешће клијента.
- Користи се секторска класификација монетарне статистике. Сектор привреде обухвата јавна предузећа, привредна друштва и нефинансијски сектор у стечају, а сектор становништва – становништво, предузетнике, приватна домаћинства са запосленим лицима и регистроване пољопривредне произвођаче. Изузетно:
 - у новоодобреним кредитима, у сектор становништва укључене су непрофитне институције које пружају услуге становништву (у складу с методологијом Европске централне банке);
 - код проблематичних кредита, сектори су приказани одвојено, а ради поређења с подацима монетарне статистике, врши се њихово агрегирање.
- Под појмом *проблематични кредити* подразумева се стање укупног преосталог дуга појединачног кредита (укључујући и износ доцње):
 - по основу кога је дужник у доцњи (на начин предвиђен одлуком којом се уређује класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке) дуже од 90 дана, или по основу плаћања камате или главнице;
 - по коме је камата у висини тромесечног износа (и виша) приписана дугу, капитализована, рефинансирана или је њено плаћање одложено;
 - по основу ког дужник касни мање од 90 дана, али је банка проценила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.